

УДК: 747:725.1:364.4-053.9

CURRENT TRENDS IN FORMING THE INTERIOR OF GERIATRIC NURSING HOMES

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ ІНТЕР'ЄРУ ЗАКЛАДІВ ГЕРІАТРИЧНИХ ПАНСІОНАТІВ

Yaskula I.A / Яскула І.А.

Student / студент

Kyiv National University of Technology and Design, Kyiv

Київський національний університет технологій та дизайну, Київ

Bulgakova T.V. / Булгакова Т.В.

PhD /к.т.н.

Kyiv National University of Technology and Design, Kyiv

Київський національний університет технологій та дизайну, Київ

Анотація. У публікації розглянуто сучасні підходи до формування інтер'єру геріатричних пансіонатів на прикладі міжнародного досвіду. Проаналізовано специфіку організації простору в інноваційних установах догляду за людьми похилого віку в Нідерландах, Німеччині, Японії та Ізраїлі, де пріоритетами є гідність, комфорт, безпека та підтримка психоемоційного стану мешканців. Окреслено ключові принципи проектування інтер'єрного середовища, що враховує потреби осіб з когнітивними та фізичними обмеженнями. Встановлено актуальність адаптації світових практик в українському контексті для підвищення якості соціального догляду та архітектурно-дизайнерських рішень у закладах соціального захисту.

Ключові слова: інтер'єр пансіонату, дизайн геріатричного середовища, люди похилого віку, комфортне середовище, інклюзивність.

Summary. The publication examines contemporary approaches to the interior design of geriatric boarding houses based on international experience. The study analyzes the spatial organization of innovative care facilities for the elderly in the

Netherlands, Germany, Japan, and Israel, where dignity, comfort, safety, and psychological well-being are key priorities. The article outlines fundamental design principles that address the needs of individuals with cognitive and physical impairments. The relevance of adapting global best practices to the Ukrainian context is emphasized, with the aim of improving the quality of social care and enhancing architectural and interior design solutions in social protection institutions.

Keywords: boarding house interior, geriatric environment design, elderly people, comfortable environment, inclusivity.

Вступ.

Геріатричний пансіонат — комунальна стаціонарна соціально-медична установа соціального захисту для цілодобового проживання та догляду за громадянами похилого віку, учасниками бойових дій, членами родин загиблих військовослужбовців, ветеранами війни та праці, особами, які мають особливі заслуги перед Україною, постраждалими від Чорнобильської катастрофи, особами з інвалідністю та тих, які за станом здоров'я потребують цілодобового, соціально-побутового, медичного обслуговування, соціальних послуг і реабілітаційних заходів.

За даними Мінсоцполітики, серед українців у 2023 році налічують 5,8 мільйона пенсіонерів та 1,35 мільйона людей з інвалідністю. Частина з них проживає сама чи просто потребує додаткового догляду. Таку допомогу можна отримати в спеціалізованих центрах надання соціальних послуг, або простіше — в геріатричних пансіонатах чи будинках-інтернатах. За даними Мінсоцполітики, зараз в Україні працюють 238 таких закладів. Хоч за своєю суттю геріатричні пансіонати та будинки-інтернати відмінні (перші допомагають людям похилого віку, другі — людям з інвалідністю), та на практиці в закладах часто піклуються про обидві категорії.

В Україні ринок геріатричних послуг знаходиться на початковій стадії розвитку. Ємність ринку геріатричних послуг України буде рости в найближчі роки, це пов'язано зі збільшенням кількості людей, які потребують в подібних послугах через війну в країні, через зростання захворюваності, та старіння нації.

Все це буде обумовлювати появу нових пацієнтів, які потребують постійного стороннього догляду.

Населення всього світу стрімко старіє. За останні три десятиліття на планеті кількість людей, старших за 60 років, подвоїлася. Фахівці прогнозують, що до 2050 року їхня частка зросте ще в 2 рази. Питання будинків для людей похилого віку актуальне зараз, як ніколи.

В Україні, на відміну від більшості високорозвинених країн світу, приватна соціальна структура знаходиться поки що на початковому щаблі свого розвитку. Наприклад, у Франції налічується понад 7 тисяч, у США – понад 20 тисяч. У нашій країні їх значно менше.

Перші будинки для людей похилого віку з'явилися в Німеччині, Великій Британії та Швейцарії. Це були заклади для багатих, у яких персонал складався виключно з професійних лікарів та доглядальниць. Наступні будинки для людей похилого віку з'явилися в Ізраїлі, Франції, Америці, звідки мода на приватні пансіонати для літніх людей поширилася по всьому цивілізованому світу[1].

Основний текст.

Дизайн інтер'єру соціально-медичних установ для літніх людей представлений в світі багатьма прикладами, де комфорт і якість життя є головними пріоритетами. Деякі відомі дизайни пансіонатів для літніх людей, що визнані зразковими у світі, включають такі заклади:

Hogeweuk проклав шлях до нового способу догляду в Нідерландах і став великим натхненням для інших у світі, які шукають гуманізації догляду за зростаючою кількістю людей з діагнозом деменція. Багаторічний досвід і набуті знання призвели до чіткого бачення майбутнього лікування хворих на деменцію.

Селище Хогевей знаходиться неподалік від столиці Нідерландів, Амстердама. Він здається ідеальним місцем, щоб втекти від міської метушні. Тут є два десятки затишних будинків, гарний сквер, маленька центральна площа, де знаходиться поштове відділення і театр. Більшість мешканців є людьми похилого віку. Вони спокійно гуляють вулицями, повертаються додому із супермаркетів із покупками в руках та розмовляють за чашкою кави.

Ідея подібного медичного закладу належить Івонн ван Амеронген, яка багато років життя віддала роботі у традиційних будинках для людей похилого віку в Нідерландах. Вона знала всю внутрішню кухню таких закладів і усвідомлювала, що нізащо на світі не хотіла б, щоб хтось із її рідних одного дня опинився в подібній установі.

Пацієнти спілкуються між собою, відвідують супермаркети, кафе та театр. До них постійно приходять родичі. Також будинок для літніх людей відвідують лікарі з різних куточків світу, щоб вивчити досвід колег. Ця модель догляду за пацієнтами з деменцією визнана найкращою у світі. [2].

Мешканці живуть у невеликих будинках по 6–7 осіб, згідно з їхнім минулим стилем життя (наприклад, робітничий, буржуазний, інтелігентний стиль). Дизайн інтер'єру кожного дому відповідає цим стилям — це ностальгійне середовище, яке викликає почуття безпеки та спокою. Селище є фізично закритим простором, але без видимих огорож і замків. Мешканці можуть вільно пересуватись, але всі маршрути — безпечні, без виходу за межі комплексу.

Уся інфраструктура адаптована до людей із когнітивними розладами — зрозуміла навігація, відсутність сходів, м'яке освітлення. Велику роль відіграє ландшафтний дизайн: внутрішні дворики, квітники, сади — усе це стимулює мешканців бути на свіжому повітрі. Природне оточення зменшує тривожність і сприяє психологічному комфорту.

Рисунок 1. Селище для людей похилого віку Хогевей. Нідерланди

Лінден Сеньор Центр. Німеччина. Центр літніх людей «Лінден» надає великого значення комфортним кімнатам. Це стосується як приватних кімнат і апартаментів, так і зон загального користування. Вони завжди відповідають віку та доброзичливі. Будинок престарілих розташований поруч із гарним маленьким парком, який запрошує прогулятися або відпочити на одній із лавочок.

Вся будівля складається з 3 етапів будівництва, побудованих у 1997, 2001 та 2023 роках. Загалом доступні 89 одномісних номерів, 12 двомісних номерів та 10 комфортних номерів. Як люди індивідуальні, так і їхні потреби та бажання в старості. Таким чином, сестринський догляд, який пропонується в центрі для літніх людей Linden, охоплює широкий спектр. [3].

Кожна кімната обладнана сучасними зручностями: електрично регульованим ліжком, шафою, гардеробом, тумбочкою, столом із двома стільцями, телевізійним і телефонним підключенням, а також сейфом для цінних речей. Власна ванна кімната з без бар'єрним доступом забезпечує додатковий комфорт і безпеку. Мешканцям дозволяється приносити особисті меблі та предмети інтер'єру, щоб створити знайоме та затишне середовище. У 2022 році завершено розширення та реконструкцію центру: додано новий вхід, кафетерій і оновлено західне крило. Двомісні кімнати переобладнано в одномісні, що підвищує рівень приватності та комфорту мешканців. Загалом центр налічує 112 кімнат для проживання [4].

Усі приміщення спроектовані з урахуванням потреб людей з обмеженою мобільністю: широкі дверні прорізи, відсутність порогів, наявність поручнів. Система виклику допомоги забезпечує швидкий зв'язок із персоналом у разі потреби. Кафетерій із терасою служить місцем зустрічей для мешканців та їхніх гостей.

Будинок для людей похилого віку. Японія. Побудований за проектом архітектурного бюро waiwai, розташований на північній околиці головного острова Японії, в японському містечку Аоморі. Архітектура будівлі була спроектована з урахуванням місцевих природних ландшафтів та кліматичних особливостей (рясні снігопади взимку та присутність лісових господарств в

окрузі). Все було підпорядковане основній ідеї – зробити комфортним перебування у ньому відвідувачів, безліч персоналу.

Радіальна схема пальцевого типу також є результатом дизайну, який враховує комфорт співробітників будинку для людей похилого віку та забезпечує їх здатність ефективно і практично здійснювати догляд за літніми людьми.

Архітектори прагнули кожному літньому мешканцю дати відчуття індивідуальності. Наприклад, кімнати на першому поверсі спроектовані так, щоб перетікати у природне середовище, дозволяючи мешканцям насолоджуватися краєвидами серед дерев та особливо білим снігом узимку [4].

Рисунок 2. Будинок для людей похилого віку. Японія.

Будинок для людей похилого віку в Раанані - Амаль Бешарон - один з найбільших і найбільш професійних будинків для людей похилого віку в Ізраїлі. Будинок Амаль Бешарон вважається одним із найзначніших будинків для людей похилого віку в районі Шарон, знаходиться в місті Раанана, навпроти парку Раанана. У будинку є відділення для людей похилого віку, які не можуть самостійно пересуватися і яким потрібна повна допомога при виконанні повсякденних справ, таких як купання, прийом їжі, одягання, пересування та багато іншого - для літніх людей, які страждають на деменцію в результаті різних захворювань або хвороби Альцгеймера. Палати в будинку просторі, зручні та обладнані відповідно до потреб та функціонального стану пацієнта.

Приміщення обладнані інтелектуальними камерами, які виявляють та попереджають про рух, забезпечуючи безпеку мешканців.

Камери передають сигнал до відділення, де цілодобово працюють кваліфіковані спостерігачі, які підтримують постійний контакт з обслуговуючим та управлінським персоналом.

У результаті аналізу світової практики організації геріатричних пансіонатів встановлено, що ефективне функціональне зонування є ключовою умовою забезпечення безпеки, комфорту та якості життя осіб похилого віку. Основні функціональні зони — житлова, медико-санітарна, громадська та адміністративна — повинні бути логічне структуровані, взаємопов'язані, проте чітко розмежовані за призначенням і доступністю.

Особлива увага повинна приділятися медичним та громадським просторам, які мають бути адаптованими до потреб мешканців з обмеженими фізичними та когнітивними можливостями. Адміністративна зона повинна виконувати організаційну функцію та забезпечувати ефективне управління персоналом і процесами.

В ході аналізу інших практик проектування виявлено, що будинки для людей похилого віку в Україні та Європі значно відрізняються за дизайном, умовами проживання та рівнем догляду. Основні відмінності можна розглянути через кілька аспектів:

У Європі значний акцент робиться на комфорті та високому рівні обслуговування. Багато будинків забезпечують мешканців індивідуальними кімнатами або невеликими блоками, де вони можуть відчувати приватність. Умови проживання включають якісне харчування з урахуванням медичних показань, регулярні огляди медичних працівників, фізіотерапевтичні процедури та програми активного відпочинку. Також зазвичай є спільні зони для відпочинку, бібліотека, садові зони.

В Україні умови варіюються. У державних установах може не вистачати ресурсів для повного забезпечення комфортного проживання — зокрема, інколи бракує персоналу, обмежене фінансування на їжу та медикаменти, недостатньо

простору для індивідуальних кімнат. У приватних будинках умови можуть бути значно кращими, включаючи зручні кімнати, здорове харчування та послуги догляду, однак вартість проживання в них зазвичай досить висока.

Висновки. У результаті проведеного дослідження було проаналізовано сучасні підходи до формування інтер'єрного середовища геріатричних пансіонатів на прикладі провідних міжнародних практик. Розглянуто специфіку організації простору в установах для людей похилого віку в Нідерландах, Німеччині, Японії та Ізраїлі, що відзначаються інноваційністю, гуманістичною орієнтацією та високим рівнем адаптації до потреб мешканців із когнітивними і фізичними обмеженнями. Зроблено висновок, що ефективне функціональне зонування, персоналізація житлового простору, використання природного освітлення, ландшафтного дизайну та технологій безпеки сприяють підвищенню якості життя в геріатричних установах. Водночас виявлено суттєві відмінності між умовами проживання в подібних закладах в Україні та за кордоном, що зумовлює необхідність адаптації найкращих світових практик до національного контексту. Представлений аналіз може слугувати основою для вдосконалення підходів до проектування інтер'єрів українських закладів соціального захисту з урахуванням вимог інклюзивності, гідності та психоемоційного комфорту людей літнього віку.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Будинки для людей похилого віку в різних країнах. Електронний ресурс. URL: <https://dom-prestarelih.kiev.ua/uk/blog/budynky-dlya-lyudey-pokhyloho-viku-v-riznykh-krayinakh>; (дата звернення 17.05.2025)
2. *Hogeweyk (Нідерланди)*. Електронний ресурс. URL: <https://joyreactor.cc/tag/%D0%93%D0%BE%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B8%D1%8F>; (дата звернення 17.05.2025)
3. *Лінден Сеньор Центр. Німеччина.*). Електронний ресурс. URL: <https://www.johannesstift-seniorenzentrum.de/>; (дата звернення 17.05.2025);
4. *Лінден Сеньор Центр. Німеччина.*). Електронний ресурс. URL:

[https://www.asparchitekten.de/projekte/erweiterung-umbau-und-renovierung-](https://www.asparchitekten.de/projekte/erweiterung-umbau-und-renovierung-seniorenzentrum-linden/?utm_source=chatgpt.com)

[seniorenzentrum-linden/?utm_source=chatgpt.com](https://www.asparchitekten.de/projekte/erweiterung-umbau-und-renovierung-seniorenzentrum-linden/?utm_source=chatgpt.com); (дата звернення 17.05.2025);

5. *Будинок для людей похилого віку. Японія.* Електронний ресурс. URL:

<https://thearchitect.pro/ru/news/7272-Unikalnyi-dom-prestarelyih-v-Yaponii>

(дата звернення 17.05.2025)

6. *Будинок для людей похилого віку в Раанані.* Електронний ресурс. URL:

<https://amalgrouplp.co.il/amal-sharon/> (дата звернення 17.05.2025)

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Науковий керівник: Булгакова Тетяна Володимирівна - кандидат технічних наук, доцент; доцент кафедри дизайну інтер'єру і меблів Київського національного університету технологій та дизайну; тел. 0677936114; bulgakova358@ukr.net; сертифікат: ТАК; запрошення на конференцію надійшло на особисту адресу; потребує отримувати запрошення від оргкомітету про наступні наукові конференції на свою електронну адресу.

Студент: Яскула Ірина Анатоліївна – студент 4 курсу Київського національного університету технологій та дизайну факультет дизайну; 0677789092; i.yaskula@gmail.com; сертифікат: ТАК; про конференцію дізнався від наукового керівника к.т.н., доц. Булгакова Т.В; потребує отримувати запрошення від оргкомітету про наступні наукові конференції на свою електронну адресу.

Статтю відправлено: 19.05.2025р

© Яскула І.А.